

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**
Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00
F: 01 369 78 32
E: gp.mddsz@gov.si www.mddsz.gov.si

Številka: 012-1/2025-2611

Ljubljana, dne 10.6.2025

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 - ZJN-3B) in 78/23 – ZOOR) in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za okolje in energijo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,

– Inšpektorat Republike Slovenije za delo, – Tržni inšpektorat Republike Slovenije, – Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo, – Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, – Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor, – Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in energijo, – Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, – Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo, – Inšpektorat Republike Slovenije za šport, – Finančna uprava Republike Slovenije, – Generalna policijska uprava, – Obalna sindikalna organizacija - KS 90, – Obrtna zbornica Slovenije.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
- Lidija Šubelj, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, - Tanja Podlipnik, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija Vlade RS) je na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOR; v nadaljnjem besedilu: ZPDZC-1) dolžna Vladi Republike Slovenije poročati o izvajanju in učinkih ZPDZC-1. Izvajanje in učinki ZPDZC-1 so vključeni v Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: poročilo), ki ga je komisija Vlade RS sprejela na svoji seji dne 22. 4. 2025. Pri pripravi poročila so sodelovali organi, ki so člani komisije Vlade RS. Poročilo zajema naslednja glavna poglavja (vsebina): - uresničitev priporočil iz Poročila komisije Vlade Republike Slovenije za leto 2023, - predpisi o odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v Republiki Sloveniji v letu 2024, - nadzor po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, - ugotovljene težave in predlogi rešitev, - kadrovske in materialne razmere za delo, - predvideni ukrepi za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno v letu 2025, - načrt preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2025, - drugi podatki, - sklepne ugotovitve s priporočili. Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024 vsebuje tudi prilogo in sicer vsebinsko podlago za vnos poročila za Evropsko komisijo o opravljenih inšpekcijskih

pregledih na podlagi 14. člena Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L št. 168 z dne 30. 6. 2009, str. 24). Poročilo bo na podlagi navodil in informacijskega orodja Evropske komisije oddano v elektronski obliki, zato navedena priloga predstavlja le vsebinsko podlago za vnos poročila v informacijski sistem Evropske komisije po zahtevah informacijskega orodja.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV: I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu / II. Finančne posledice za državni proračun II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: / II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: /				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /**7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:**

Gradivo nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Pri pripravi gradiva sodelovanje javnosti ni potrebno.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**Luka Mesec
MINISTER**

Priloga:

- kratka obrazložitev gradiva,
- predlog sklepa Vlade Republike Slovenije.

KRATKA OBRAZLOŽITEV GRADIVA

Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija Vlade RS) je na podlagi 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOR; v nadaljnjem besedilu: ZPDZC-1) pristojna za določanje, usklajevanje in spremljanje področja preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. Komisija Vlade RS enkrat letno pripravi poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ter poroča o izvajanju in učinkih tega zakona Ekonomsko-socialnemu svetu, Vladi Republike Slovenije in Inšpekcijskemu svetu Republike Slovenije do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto.

Izvajanje in učinki ZPDZC-1 so vključeni v Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: poročilo), ki ga je komisija Vlade RS sprejela na svoji seji dne 22. 4. 2025. Pri pripravi poročila so sodelovali organi, ki so člani komisije Vlade RS.

Komisiji Vlade RS, ki je bila ustanovljena s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 01201-5/2019/5 z dne 19. decembra 2019, je 18. decembra 2024 prenehal petletni mandat. S sklepom Vlade Republike Slovenije št. 01200-8/2024/5 z dne 18. decembra 2024 je bila ustanovljena nova komisija v sestavi:

- Lidija Šubelj, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, predsednica komisije,
- mag. Darija Perše Zoretič, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, namestnica predsednice komisije,
- Urška Petrovčič, Ministrstvo za finance, članica,
- Igor Kovačič, Ministrstvo za pravosodje, član,
- Damjana Bokal, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, članica,
- Maja Javornik, Ministrstvo za notranje zadeve, članica,
- mag. Sonja Konestabo, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, članica,
- Leon Kuzman, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, član,
- Herman Zakrajšek, Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo, član,
- Tanja Varljen, Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor, članica,
- mag. Igor Kotnik, Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, član,
- Janko Kosi, Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in energijo, član,
- Katja Privšek, Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, članica,
- mag. Mateja Kozlevčar, Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo, članica,
- Matevž Šrekl, Inšpektorat Republike Slovenije za šport, član,
- Metka Meh, Finančna uprava Republike Slovenije, članica,
- Tomaž Nemanič, Generalna policijska uprava, član,
- Mitja Vukovič, predstavnik delojemalcev, član in
- Andrej Papež, predstavnik delodajalcev, član.

Na podlagi ZPDZC-1 in 14. člena Direktive 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L št. 168 z dne 30. 6. 2009, str. 24; v nadaljnjem besedilu: Direktiva) komisija Vlade RS vsako leto opredeli dejavnosti, za katere meni, da se v njih državljanji tretjih držav večinoma nezakonito zaposlujejo, in pripravi načrt inšpekcijskih pregledov. Vsako koledarsko leto pripravi tudi poročilo o opravljenih inšpekcijskih pregledih s tega področja (priloga poročila) in o ugotovitvah teh pregledov obvesti Evropsko komisijo do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto. Poročilo bo na podlagi navodil in informacijskega orodja Evropske komisije oddano v elektronski obliki, zato navedena priloga predstavlja le vsebinsko podlago za vnos poročila v informacijski sistem Evropske komisije po zahtevah informacijskega orodja.

Poročilo zajema naslednja glavna poglavja (vsebina):

- uresničitev priporočil iz Poročila komisije Vlade Republike Slovenije za leto 2023,
- predpisi o odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v Republiki Sloveniji v letu 2024,
- nadzor po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- ugotovljene težave in predlogi rešitev,
- kadrovske in materialne razmere za delo,
- predvideni ukrepi za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno v letu 2025,
- načrt preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2025,
- drugi podatki,
- sklepne ugotovitve s priporočili

ter prilogo:

- obvestilo za Evropsko komisijo (podlaga za vnos v informacijski sistem).

UGOTOVITVE S PRIPOROČILI

FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE (FURS)

- je v letu 2024 opravil 7.662 nadzorov dela in zaposlovanja na črno po ZPDZC-1, od tega 6.415 nadzorov na področju zaposlovanja na črno in 1.247 nadzorov dela na črno;
- delež nadzorov s kršitvami je znašal povprečno 28 %. Učinkovitost nadzorov je odvisna od vzroka opravljenega nadzora. Ker se na tem področju nadzori izvajajo v večjem delu po obravnavi prijav, je delež ugotovljenih kršitev v nadzorih precej odvisen od tega, kako natančni so podatki v prijavah. Bistveno višji delež nepravilnosti se dosega v nadzorih, ki so ciljno usmerjeni in načrtovani po strategijah za področje dela in zaposlovanja na črno. V obdobju od 2017-2024 znaša povprečna učinkovitost le-teh 75 %;
- prejme največ prijav iz naslova dela in zaposlovanja na črno (35 %). V letu 2024 je bilo prejetih prijav zoper 2.346 zavezancev, od tega 1.182 (50%) prijav za delo na črno, 956 (41%) za zaposlovanje na črno in 208 (9%) iz naslova nedovoljenega oglaševanja;
- je v prekrškovnih postopkih obravnaval 2.456 prekrškov po ZPDZC-1, v zvezi s katerimi je bila storilec izrečena globa v skupnem znesku 5.887.500 evrov, kar predstavlja 15 % več v primerjavi s preteklim letom. Izrečenih je bilo tudi 378 opominov. Največji delež izrečenih glob (94%) se nanaša na kršitve iz naslova zaposlovanja na črno. Zoper storilcev prekrška je bil vloženih 9 obdolžilnih predlogov;
- je v prekrškovnih postopkih obravnaval devet storilcev, ki jim je bila odvzeta premoženjska korist po ZPDZC-1, v skupni višini 70.564 evrov. Delo na črno oz. neprijavljena dejavnost predstavlja temelj za odvzem premoženjske koristi v prekrškovnem postopku;
- je v letu 2024 podal 5 kazenskih ovadb zaradi suma storitve kaznivega dejanja zaposlovanja na črno po 199. členu KZ-1 in 28 kazenskih ovadb zaradi kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1;
- je z nadzori ugotovil nezakonito zaposlovanje državljanov tretjih držav pri 83 delodajalcih, za skupno 99 državljanov tretjih držav. V prekrškovnih postopkih je za kršitve nezakonitega zaposlovanja državljanov tretjih držav bila kršiteljem izrečena globa v višini 651.700 evrov;
- ugotavlja, da so izvajalci ODD za leto 2024 prijavili oz. napovedali skupno 2.036.194 evrov prihodkov. Za leto 2024 je bilo pridobljenih 13.690 vrednotnic za ODD;
- javno objavlja na portalu eUprava podatke iz odločb o prepovedi dejavnosti in prepovedi dela na črno. Namen javne objave je, da lahko fizične in pravne osebe, zaradi varovanja svojih pravic in spoštovanja prepovedi opravljanja del za zavezanca po ZIN, preverjajo, katerim zavezancem je bil izrečen ukrep prepovedi opravljanja dejavnosti ali prepovedi dela na črno. V letu 2024 je bilo

- objavljenih 11 odločb o prepovedi poslovanja;
- sodelovanje med inšpekcijskimi organi ocenjuje kot uspešno, saj je tudi v poročanem letu bilo izvedenih več koordiniranih akcij. Vzpostavljene pa so bile tudi druge oblike sodelovanja z inšpekcijskimi službami in drugimi organi državne uprave, kot so izmenjava podatkov in informacij.

FURS preprečevanju dela in zaposlovanja na črno namenja velik del aktivnosti. Zaradi specifičnosti delovnega časa mobilnih oddelkov (24/7/365), ki opravijo največji delež teh nadzorov, se zagotavlja stalna prisotnost na terenu in s tem pokritost nadzora in odkrivanje kršitev v času, ko zavezanci ne pričakujejo nadzora. Tovrstni nadzor oz. prisotnost pooblaščenih oseb na terenu ima pomemben preventivni učinek in vpliva na višjo raven prostovoljnega izpolnjevanja obveznosti.

Osnovni namen nadzora ni kaznovanje in izrekanje glob, temveč prispevati k urejenosti področja, zlasti socialnih in delovnih pravic zaposlenih, varnosti in zdravja ter urejenosti trga (preprečevanje nelojalne konkurence) ter zaščiti pravic delavcev in potrošnikov.

TRŽNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE (TIRS)

TIRS na področju dela na črno še vedno opravi razmeroma veliko število nadzorov, pri čemer gre v večini primerov še vedno predvsem za preverjanje tako določitve dejavnosti v ustanovitveni akt oziroma ustreznosti »registracije« kot tudi ustreznih dovoljenj registriranih subjektov. Preverjanje razpolaganja z listinami o izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev pripomore k urejenosti trga, saj je slednje ključen pogoj za zakonito in strokovno opravljanje posameznih dejavnosti.

Nadzorni organi so tudi v letu 2024 medsebojno dobro sodelovali, predvsem z izmenjavo znanj in stališč in takšen način dela bi bilo primerno obdržati tudi v prihodnje. Poleg seveda sodelovanja pri nadzoru v okviru skupnih akcij.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO (IRSD)

Pri svojem delu nameravajo še naprej ostati zvesti sodelovanju z drugimi nadzornimi organi na vseh tistih področjih, kjer bodo ugotovili, da to prinaša spodbudne rezultate. Posebno pozornost bodo namenjali tistim področjem, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana področja za kršitve pravic večjega števila delavcev. O svojih ugotovitvah bodo obveščali zainteresirano javnost.

POLICIJA

Pri obravnavi kaznivih dejanj zaposlovanja na črno po 199. členu KZ-1 se v zadnjih letih modus izvršitve bistveno ne spreminja. Najpogosteje je ugotovljeno, da gre za delo tujih državljanov, ki nimajo ustreznih dovoljenj za delo ali za opravljanje dela, za katerega delodajalec delojemalca ne prijavi v ustrezno zdravstveno zavarovanje. Večinoma se to dogaja v storitvenih in proizvodnih dejavnostih.

V petletnem obdobju sta izstopajoči leti 2020 in 2022, kar je po oceni Policije povezano z epidemiološkimi razmerami in s tem povezanimi omejevalnimi ukrepi za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19, ki predstavljata tudi največjo in najnižjo številkovo obravnavanih kaznivih dejanj. 28 kaznivih dejanj, ki so bila obravnavana v leti 2024, je pod petletnim povprečjem, ki znaša 34,6 kaznivih dejanj na leto.

V sklopu kaznivih dejanj zoper delovno razmerje in socialno varnost, v katerega sodi kaznivo dejanje Zaposlovanje na črno, je še vedno najštevilčnejše kaznivo dejanje Kršitev temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1, čemur Policija posveča povečane aktivnosti tako na sistemski, kot tudi na operativni ravni. V teh primerih gre predvsem za ne izplačevanje plač oz. neplačevanje pripadajočih davkov in prispevkov zaposlenim, kadar le-ti ne prejmejo plačila za opravljeno delo oz. prejmejo izplačila v gotovini, v manjši meri pa za kršitve glede sklenitve oz. nezakonitega prenehanja delovnega razmerja.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NOTRANJE ZADEVE (IRSNZ)

Ocenjujejo, da je stanje na področjih v pristojnosti IRSNZ dobro, kar kaže nizko število pravnomočnih odločb o prekrških ter vrsta zaznanih prekrškov.

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)

S sprejemom ZDD-2 ima IRSNZ od 8. decembra 2024 pravno podlago (72. člen ZDD-2), da z globo od 1.000 do 6.000 eurov kaznuje posameznika, če opravlja detektivsko dejavnost brez vpisa v evidenco detektivov (prvi odstavek 5. člena tega zakona in prvi odstavek 46. člena tega zakona) ali če opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno, pa za to ne izpolnjuje pogojev po 43. in 45. členu tega zakona.

Prav tako se z globo od 6.000 do 20.000 eurov kaznuje pravna oseba, če opravlja detektivsko dejavnost brez vpisa v evidenco detektivskih družb (drugi odstavek 5. člena tega zakona in prvi odstavek 46. člena tega zakona) ali če opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno, pa za to ne izpolnjuje pogojev po 43. in 45. členu tega zakona.

V zakonu se določa novo inšpekcijsko pooblastilo za opravljanje nadzora nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb na podlagi zakona, s čimer se učinkoviteje preprečuje nezakonito opravljanje detektivske dejavnosti oziroma morebitne oblike dela na črno. V tej zvezi se z zakonom uveljavlja tudi priporočilo Komisije Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, ki izhaja iz Poročila o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2021 in sicer da se izvede normativna prilagoditev pooblastil inšpekcijskega nadzora na način, da se poenostavi oziroma olajša dokazovanje dela na črno.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO (IRSSoI)

Ugotavljajo, da so starši, ki potrebujejo varstvo otrok, ustrezno informirani o zakonskih okvirih delovanja varstva otrok. Imajo možnost preverbe registrov izvajalcev za vzgojo in varstvo njihovega otroka.

V postopkih nadzora, kjer so ugotovljene kršitve, lahko razberejo, da gre za zavestne odločitve posameznikov o načinu varovanja otrok, niti ni bilo zaznati morebitne zavajajoče prakse staršem, da gre za legalno obliko varstva, saj so na primer starši plačevali »na roko«.

Še vedno bodo določeni posamezniki ob vedenju staršev varovali otroke in prikazovali varstvo kot delavnice, občasno varstvo otrok ali animacijo otrok. Še vedno bodo posamezniki ob izvedenih nadzorih spremenili lokacijo delovanja. V teh primerih, kljub izvedenim nadzorom, izrečenim ukrepom, ob vlogi ozaveščanja in opominjanja tako izvajalcev in staršev, je potrebno jasno izreči, da nosijo osebno odgovornost pri izbiri oblike varovanja otrok in odgovornost za vzpostavljene tvegane situacije za otroke, ki so nedopustne.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR (IRSNVP)

IRSNVP v sedanjih predpisih, po katerih opravlja nadzor, nima določb, ki bi bile neposredno povezane s preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno, vendar pa izvaja posredno kontrolo dela preko preverjanja pogodb med udeleženci pri graditvi, pooblastil izvajalcev, vodij del, nadzornikov in drugih pooblaščenih inženirjev, v okviru rednih in izrednih pregledov gradbišč, ki jih opravljajo gradbeni inšpektorji. Prav tako v okviru geodetske inšpekcije izvaja nadzor nad geodetskimi gospodarskimi subjekti in preverja, ali geodetska podjetja in v njih zaposleni posamezniki izpolnjujejo pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti.

ZDRAVSTEVNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE (ZIRS)

S področnimi predpisi, ki urejajo posebne pogoje za opravljanje dejavnosti oz. nalog, se delo na črno v smislu preprečevanja neplačevanja davčnih obveznosti preprečuje posredno, saj so zahteve področne zakonodaje usmerjene predvsem v zagotavljanje varnosti oziroma zdravja ljudi.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO (IRSI)

Inšpekcija za cestni promet IRSI sicer ni pristojna za nadzor zaposlovanja na črno (zgolj delo na črno), zato je na področju nadzora po določilih ZPDZC-1, omejena. Kljub temu pa v povezavi s tem izvaja nadzore na sedežih prevoznih podjetij po določilih ZDCOPMD in ZPCP-2 ter nadzore prevozov blaga in potnikov v mednarodnem cestnem prometu neposredno na terenu, kjer pa je zaradi specifik mobilne dejavnosti dokazovanje dela na črno oteženo.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO (IRSKGLR)

IRSKGLR ocenjuje sodelovanje med nadzornimi organi kot zelo dobro in učinkovito. Uspešno sodelovanje se pričakuje tudi v prihodnje. Ob prijavi je včasih težko uskladiti skupne akcije zaradi kadrovske podhranjenosti in vnaprej načrtovanih aktivnosti posameznih organov. Sodelovanje med organi je včasih težko načrtovati tudi zaradi vremensko pogojenih nadzorov in velike obremenjenosti posameznih organov (FURS, Policija).

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN ENERGIJO (IRSOE)

Na področju nadzorov, ki jih v povezavi z ZPDZC-1 izvaja IRSOE po področnih zakonih, glede na predhodna leta ni zaznati sprememb.

V postopkih Inšpekcije za javni potniški promet IRSOE je izpostavljen segment nadzora nad prevozi potnikov z osebnimi vozili (avtotaksi prevozi in druge oblike prevozov potnikov), kjer je zaradi specifik mobilne dejavnosti še posebej težavno dokazovanje dela na črno.

PRIPOROČILA

- Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja pozdravlja kadrovske okrepitve v nekaterih nadzornih organih ob tem, da priporoča, da se za učinkovitejše ukrepe na področju preprečevanja dela in zaposlovanja na črno zagotovi dodatne zaposlitve tudi pri nadzornih organih z manjkom kadrovskih resursov, ob tem pa opozarja na visoko povprečno starost zaposlenih v nadzornih organih ter pravočasno zagotovitev nadomestnih zaposlitev ob upokojitvah.
- Priporoča se nadaljnje usklajeno in koordinirano redno delo na preventivi in ozaveščanju ter izpostavljanju odgovornosti pri zavestnih kršitvah s področja dela in zaposlovanja na črno tako pri izvajalcih kot naročnikih. S tem se veliko prispeva k osveščanju ljudi, saj je tako z vidika varnosti kot finančnega učinka bistvenega pomena, da izvajalci dejavnosti opravljajo svojo dejavnost oz. storitve legalno in legitimno takrat, ko izpolnjujejo posebne pogoje, ki so predpisani s posamezno področno zakonodajo.
- Medsebojni poveztljivosti in izmenjavi informacij in podatkov različnih nadzornih organov naj se namenja več pozornosti, tako z vsebinskega kot tudi finančnega vidika.
- Predlaga se povečanje števila sestankov regijskih koordinacij inšpekcij poleg Inšpekcijskega sveta, kjer bi se dodatno proučil pomen skupnih akcij posameznih inšpekcij in poenotila stališča, razreševala odprta vprašanja in izmenjale izkušnje. Pri skupnih nadzorih se predlaga sodelovanje več različnih inšpekcij, ki so pristojne za nadzor dela na črno.
- Iz vidika preventivnega ukrepanja je potrebno okrepiti obveščanje javnosti o aktivnostih nadzornih organov kot tudi o aktualni problematiki (prek spletnih strani, medijev, ipd.).
- Priporoča se, da se nadzorne organe aktivneje vključi v sodelovanje pri pripravi sprememb predpisov, ki neposredno vplivajo na področje dela in zaposlovanja na črno, saj so predpisane pristojnosti med nadzornimi organi v določenih primerih nejasne. Ob tem se poziva k vzpostavitvi poenostavitve v zakonodaji, ki bi poenostavile oz. olajšale dokazovanje dela na črno v inšpekcijskih postopkih.
- Nadaljuje naj se aktivni dialog z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z namenom reševanja odprtih vprašanj in zagotavljanja enotnih stališč za področje dela in zaposlovanja na črno. Na tak način je mogoče zagotoviti pravočasno odzivanje na zaznane pojave ter s tem povezane potrebne spremembe in dopolnitve zakonodaje.

PRILOGA

Na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOR) in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2024.

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za okolje in energijo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo,
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor,
- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in energijo,
- Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za šport,
- Finančna uprava Republike Slovenije,
- Generalna policijska uprava,

- Obalna sindikalna organizacija - KS 90,
- Obrtna zbornica Slovenije.